

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 4. oktobra 2018*

„Direktiva 2007/64/ES – Plačilne storitve na notranjem trgu – Pojem ‚plačilni račun‘ – Morebitna vključitev varčevalnega računa, ki uporabniku omogoča opravljati pologe in dvige prek tekočega računa, odprtega v njegovem imenu“

V zadevi C-191/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 28. marca 2017, ki je prispela na Sodišče 13. aprila 2017, v postopku

Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte

proti

ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça (poročevalec), predsednik senata, E. Levits, A. Borg Barthet, sodnika, M. Berger, sodnica, in F. Biltgen, sodnik,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte W. Reichholf, Rechtsanwalt,
- za ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG A. Zahradnik, Rechtsanwalt,
- za nemško vlado D. Klebs in T. Henze, agenta,
- za Evropsko komisijo H. Tserepa-Lacombe in T. Scharf, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 19. junija 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4, točka 14, Direktive 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES (UL 2007, L 319, str. 1, v nadaljevanju: direktiva o plačilnih storitvah).
- 2 Ta predlog je bil predložen v okviru spora med Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte (zvezna delavska zbornica), ki je procesno upravičena za uveljavljanje interesov potrošnikov, in banko ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG (v nadaljevanju: ING-DiBa Direktbank Austria) v zvezi z zakonitostjo splošnih pogodbenih pogojev, ki jih ponuja ta družba.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva o plačilnih storitvah

- 3 Člen 2(1) direktive o plačilnih storitvah določa, da se „[t]a direktiva [...] uporablja za plačilne storitve, zagotovljene v Skupnosti“.
- 4 Člen 4 navedene direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:

[...]

3. „plačilna storitev“ pomeni katero koli poslovno dejavnost, naštetto v Prilogi;

[...]

5. „plačilna transakcija“ pomeni dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila;

[...]

14. „plačilni račun“ pomeni račun, voden v imenu enega ali več uporabnikov plačilnih storitev, ki se uporablja za izvršitev plačilnih transakcij;

[...]“
- 5 V Prilogi k navedeni direktivi so za „plačilne storitve“ opredeljene med drugim:

„2. Storitve, ki omogočajo gotovinske dvige s plačilnega računa, ter vse dejavnosti, ki so potrebne za upravljanje plačilnega računa.

3. Izvrševanje plačilnih transakcij, vključno s prenosom sredstev na plačilnem računu pri ponudniku plačilnih storitev uporabnika ali pri drugem ponudniku plačilnih storitev:

 - izvrševanje direktnih bremenitev, vključno z enkratnimi direktnimi bremenitvami
 - izvrševanje plačilnih transakcij s plačilno kartico ali podobno napravo,

- izvrševanje kreditnih prenosov, vključno s trajnimi nalogi.“

Direktiva o plačilnih računih

- 6 V uvodni izjavi 12 Direktive 2014/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov (UL 2014, L 257, str. 214, v nadaljevanju: direktiva o plačilnih računih) je navedeno:

„Določbe te direktive o primerljivosti nadomestil in zamenjavi plačilnih računov bi morale veljati za vse ponudnike plačilnih storitev, kot so določeni v [direktivi o plačilnih storitvah]. [...] Vse določbe te direktive bi morale zadevati plačilne račune, prek katerih lahko potrošniki izvedejo naslednje transakcije: polog sredstev, dvig gotovine ter izvršitev plačilnih transakcij tretjim osebam in prejem takšnih transakcij tretjih oseb, vključno z izvršitvijo kreditnih plačil. [...] Tako bi morali [...] računi, kot so varčevalni računi, [...] biti načeloma izvzeti iz področja uporabe te direktive. Vendar bodo takšni računi spadali v področje uporabe te direktive, če se uporabljajo za vsakodnevne plačilne transakcije in ponujajo vse navedene možnosti [...].“

- 7 V uvodni izjavi 14 te direktive je navedeno:

„Opredelitve pojmov iz te direktive bi morale biti kar se da usklajene z opredelitvami iz drugih zakonodajnih aktov Unije, zlasti z opredelitvami iz [direktive o plačilnih storitvah].“

- 8 Člen 1(6) direktive o plačilnih računih določa:

„Ta direktiva se uporablja za plačilne račune, prek katerih lahko potrošniki vsaj:

- (a) položijo sredstva na plačilni račun;
- (b) dvignejo gotovino s plačilnega računa;
- (c) izvršijo plačilne transakcije tretjim osebam in prejmejo takšne transakcije od tretjih oseb, vključno s kreditnimi plačili.

[...]“

- 9 Člen 2 te direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

3. „plačilni račun“ pomeni račun, voden v imenu enega ali več potrošnikov, ki se uporablja za izvrševanje plačilnih transakcij;

[...]“

Avstrijsko pravo

- 10 Člen 3 Zahlungsdienstegesetz (zakon o plačilnih storitvah) (BGBl. I, 66/2009, v nadaljevanju: ZaDiG) določa:

„V tem zakonu se uporabljajo naslednje opredelitve:

[...]

5. plačilna transakcija: dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila;

6. plačilni sistem: sistem za prenos sredstev s formalnimi in standardiziranimi dogovori ter skupnimi pravili za obdelavo, obračun ali poravnavo plačilnih transakcij;

7. plačnik: oseba, ki je imetnik plačilnega računa in odredi plačilni nalog v breme plačilnega računa, ali če plačilni račun ne obstaja, oseba, ki izda plačilni nalog;

8. prejemnik plačila: oseba, ki je predviden prejemnik sredstev, ki so bila predmet plačilne transakcije;

[...]

10. uporabnik plačilnih storitev: oseba, ki uporablja plačilne storitve kot plačnik ali prejemnik plačila ali oboje;

11. potrošnik: fizična oseba, ki pri pogodbah o plačilnih storitvah iz tega zakona deluje zunaj področja svoje trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti;

[...]

13. plačilni račun: račun, voden v imenu enega ali več uporabnikov plačilnih storitev, ki se uporablja za izvršitev plačilnih transakcij.“

- 11 Člen 31 Bankwesengesetz (zakon o bančnem sistemu) (BGBl. 532/1993) v različici, objavljeni v BGBl. I, 118/2016, določa:

„(1) Varčevalne vloge so denarne vloge pri kreditnih institucijah, ki niso namenjene plačilnemu prometu, ampak varčevanju, in se kot take lahko izplačajo le ob predložitvi posebnih listin (listin o varčevalni vlogi) [...].

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 12 Družba ING-DiBa Direktbank Austria ponuja spletne varčevalne račune, s katerih lahko njene stranke z uporabo telebančništva opravljajo pologe in dvige. Te transakcije je treba v vsakem primeru opraviti prek referenčnih računov, odprtih v imenu teh strank. Ti referenčni računi so tekoči računi, ki jih imajo navedene stranke lahko tudi v drugih bankah, ki niso družba ING-DiBa Direktbank Austria. Predložitveno sodišče pojasnjuje, da za transferje, opravljene s spletnih varčevalnih računov ali nanje, ni potrebno sodelovanje ponudnika plačilnih storitev.

- 13 Ti spletni varčevalni računi so računi na vpogled, kar pomeni, da lahko stranke z zneski, položenimi na teh računih, razpolagajo kadar koli brez negativnih učinkov na obrestovanje.

- 14 Spor o glavni stvari se nanaša na določila, navedena v splošnih pogodbenih pogojih, ki jih uporablja družba ING-DiBa Direktbank Austria. V skladu z navedbami zvezne delavske zbornice so nekatera od teh določil v nasprotju z ZaDiG, s katerim je bila v nacionalno pravo prenesena direktiva o plačilnih storitvah, in so zato nezakonita.
- 15 Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) pri odločanju o zakonitosti navedenih odločb ugotavlja, da mora najprej odgovoriti na vprašanje uporabe ZaDiG. V tem okviru mora to sodišče ugotoviti, ali je treba spletne varčevalne račune, kot so ti, ki jih ponuja družba ING-DiBa Direktbank Austria, opredeliti za „plačilne račune“ v smislu te direktive in jih torej uvrstiti na njeno področje uporabe.
- 16 Predložitveno sodišče zlasti navaja, da zgolj poimenovanje z izrazom „varčevalni račun“ ne zadostuje za izključitev takega računa s področja uporabe direktive o plačilnih storitvah. Sprašuje pa se, ali je za spletne varčevalne račune zaradi njihovega namena, to je varčevanja, mogoče šteti, da služijo opravljanju plačilnih transakcij.
- 17 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 4, točka 14, [direktive o plačilnih storitvah] razlagati tako, da tudi spletni varčevalni račun, s katerim vsakokratna stranka (z dnevno zapadlostjo in brez posebnega sodelovanja banke) z uporabo telebančništva izvršuje pologe na referenčni račun in dvige z njega (tekoči račun v Avstriji), ki se vodi v njenem imenu, spada pod pojem ‚plačilni račun‘ in s tem na področje uporabe te direktive?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 18 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je člen 4, točka 14, direktive o plačilnih storitvah treba razlagati tako, da varčevalni račun, ki omogoča razpolaganje s položenimi zneski na vpogled in s katerega je transakcije pologa in dviga mogoče opravljati zgolj prek tekočega računa, imenovanega „referenčni račun“, spada pod pojem „plačilni račun“.
- 19 Najprej je treba navesti, da je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, temveč tudi njen kontekst in cilje, ki se želijo doseči z ureditvijo, katere del je (sodbi z dne 2. septembra 2015, Surmačš, C-127/14, EU:C:2015:522, točka 28, in z dne 16. novembra 2016, DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, točka 19).
- 20 Treba je tudi navesti, na prvem mestu, da je v členu 4, točka 14, direktive o plačilnih storitvah plačilni račun opredeljen kot „račun, voden v imenu enega ali več uporabnikov plačilnih storitev, ki se uporablja za izvršitev plačilnih transakcij“.
- 21 Plačilna transakcija je v členu 4, točka 5, te direktive opredeljena kot „dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila“.
- 22 Člen 4, točka 3, navedene direktive opredeljuje plačilno storitev kot „katero koli poslovno dejavnost, našteto v Prilogi“ k isti direktivi. Tako točka 2 te priloge določa, da med plačilne storitve spadajo „[s]toritve, ki omogočajo gotovinske dvige s plačilnega računa, ter vse dejavnosti, ki so potrebne za upravljanje plačilnega računa“. Poleg tega se na podlagi točke 3 navedene priloge med plačilne storitve uvršča izvrševanje plačilnih transakcij, vključno s prenosom sredstev na plačilnem računu pri ponudniku plačilnih storitev uporabnika ali pri drugem ponudniku plačilnih storitev, kar vključuje izvrševanje direktnih bremenitev, plačilnih transakcij s plačilno kartico in kreditnih prenosov.

- 23 Kakor je navedel generalni pravobranilec v točkah 28, 30 in 36 sklepnih predlogov, besedilo teh določb samo po sebi ne omogoča ugotovitve, ali pojem „plačilni račun“ vključuje račune, kot so ti v zadevi v glavni stvari, pri katerih je za opravo plačilne transakcije potrebna vmesna faza, v kateri pride do prenosa sredstev med varčevalnim računom in tekočim računom uporabnika.
- 24 Upoštevajoč to ugotovitev, je treba, na drugem mestu, analizirati zakonodajni kontekst direktive o plačilnih storitvah.
- 25 Pri tem je treba upoštevati zlasti direktivo o plačilnih računih.
- 26 Namreč, čeprav se ta direktiva za spor o glavi stvari ne uporablja neposredno, pa je v njeni uvodni izjavi 12 navedeno, da bi se navedena direktiva morala uporabljati za vse ponudnike plačilnih storitev, kot so določeni v direktivi o plačilnih storitvah. V uvodni izjavi 14 direktive o plačilnih storitvah je pojasnjeno tudi, da bi opredelitve pojmov iz te direktive morale biti čim bolj usklajene z opredelitvami iz drugih zakonodajnih aktov Unije, zlasti z opredelitvami iz direktive o plačilnih storitvah.
- 27 Kar zadeva pojem „plačilni račun“, je treba najprej navesti, da je opredelitev iz člena 2, točka 3, direktive o plačilnih računih praktično enaka opredelitvi iz člena 4, točka 14, direktive o plačilnih storitvah. Kot je namreč generalni pravobranilec ugotovil v točki 54 sklepnih predlogov, edina razlika, in sicer da je pojem „potrošnik“, uporabljen v prvi od teh opredelitev, v drugi nadomeščen z izrazom „uporabnik plačilnih storitev“, ne pomeni bistvene razlike v opredelitvi tega pojma, temveč bolj odraža razliko med predmetoma zadevnih direktiv.
- 28 Treba je tudi poudariti, da je v uvodni izjavi 12 direktive o plačilnih računih med drugim navedeno, da so varčevalni računi izvzeti s področja uporabe te direktive, saj ne pomenijo plačilnih računov, razen kadar se lahko uporabljajo za opravljanje vsakodnevnih plačilnih transakcij.
- 29 Čeprav torej varčevalni računi načeloma ne spadajo v opredelitev pojma „plačilni račun“, pa tako izjeto ni absolutno. Iz navedene uvodne izjave 12 je namreč razvidno, na eni strani, da zgolj poimenovanje računa „varčevalni račun“ samo po sebi ne zadošča za izključitev opredelitve tega računa za „plačilni račun“, in na drugi strani, da je odločilno merilo za opredelitev za plačilni račun možnost opravljanja vsakodnevnih plačilnih transakcij s takega računa.
- 30 V zvezi s tem je treba upoštevati člen 1(6) direktive o plačilnih računih, ki določa, da se ta direktiva uporablja za plačilne račune, prek katerih lahko potrošniki vsaj položijo sredstva na plačilni račun, dvignejo gotovino s plačilnega računa ter izvršijo plačilne transakcije tretjim osebam in prejmejo takšne transakcije od tretjih oseb, vključno s kreditnimi plačili.
- 31 Iz tega je razvidno, da je možnost z računa izvršiti plačilne transakcije tretjim osebam ali prejeti take transakcije od tretjih oseb ključen element pojma „plačilni račun“.
- 32 Računa, s katerega takih plačilnih transakcij ni mogoče opraviti neposredno, temveč je za njihovo izvedbo nujna uporaba vmesnega računa, tako ni mogoče šteti za „plačilni račun“ v smislu direktive o plačilnih računih in torej v smislu direktive o plačilnih storitvah.
- 33 Iz zgornjih navedb je razvidno, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je člen 4, točka 14, direktive o plačilnih storitvah treba razlagati tako, da varčevalni račun, ki omogoča razpolaganje s položenimi zneski na vpogled ter s katerega je transakcije pologa in dviga mogoče opravljati zgolj prek tekočega računa, ne spada pod pojem „plačilni račun“.

Stroški

- 34 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 4, točka 14, Direktive 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES je treba razlagati tako, da varčevalni račun, ki omogoča razpolaganje s položenimi zneski na vpogled ter s katerega je transakcije pologa in dviga mogoče opravljati zgolj prek tekočega računa, ne spada pod pojem „plačilni račun“.

Podpisi